

Meting van **klimaatimpact**

Urgentie, methodologieën en de weg voorwaarts
samen met Nederlandse banken

Dit document is bedoeld voor banken die geïnteresseerd zijn in het meten van klimaat-impact, klimaatbeheersing en rapportage over hun portefeuille. Het bevat achtergrond-informatie, lopende initiatieven, beschikbare methoden en onze weg voorwaarts. Houd er wel rekening mee dat het bedoeld is als een levend document en als uitgangspunt voor verdere dialoog tussen alle betrokken belanghebbenden. Het document is opgesteld in samenwerking met Nederlandse banken die nauw betrokken zijn bij de ontwikkeling van de genoemde methodologieën.

Inhoud

1 Klimaatactie door banken	4
Oproep tot actie	4
Belangrijke klimaatinitiatieven voor de banksector	4
2 Meet- en rapportagemethoden	7
Ontwikkeling meet- en rapportagemethoden	7
Meest gebruikte meet- en rapportagemethoden	7
3 Samen de toekomst tegemoet	12
Met gezamenlijke inzet komen we verder	12
Hoe kunnen banken zich aansluiten en een begin maken?	13
Bronnen en contactinformatie	14

1 Klimaatactie door banken

● ● Oproep tot actie

In het Akkoord van Parijs wordt een globaal actieplan vastgesteld om de wereld op het goede spoor te zetten en een gevaarlijke klimaatverandering af te wenden door de mondiale opwarming tot ruim onder 2°C te beperken en door verdere inspanningen om deze tot 1,5°C te beperken. Dit vereist een snelle en ingrijpende herstructurering op het vlak van energieproductie en -gebruik, landgebruik, industrie, gebouwen, transport en stedelijke planning.

Tal van bedrijven zetten zich in om, individueel of in samenwerking met overheden, te werken aan het mobiliseren van de technologieën, investeringen en innovaties die nodig zijn voor de overgang naar een duurzame, koolstofneutrale economie, afgestemd op het Akkoord van Parijs.

Daarin spelen ook banken – als maatschappelijk verantwoorde ondernemingen – een belangrijke rol bij het opschalen en versnellen van deze overgang en het afstemmen van financieringsstromen op een klimaatbestendig traject. Een belangrijke drijvende kracht achter de veranderingen zijn de toenemende verwachtingen van belanghebbenden. Beleggers, kredietbeoordelaars en overheden eisen dat banken een antwoord hebben op klimaatgerelateerde risico's en meewerken aan de overgang naar een koolstofarme economie; ook worden de inspanningen van banken geëvalueerd. Bovendien groeit het besef in de samenleving, en meer in het bijzonder bij banken, dat het aanpakken van klimaatverandering de juiste keuze is. En dat besef geeft banken de mogelijkheid om de risico's van klimaatverandering in hun portefeuilles te beperken en gebruik te maken van de vele kansen die de transitie biedt.

Banken spelen een belangrijke rol bij het opschalen en versnellen van de overgang naar een koolstofneutrale economie en het afstemmen van financieringsstromen op de ontwikkelingen van een klimaatbestendig traject.

● ● Belangrijke klimaatinitiatieven voor de banksector

Naast het Akkoord van Parijs zijn er verschillende belangrijke internationale en nationale toezeggingen en initiatieven die een overzicht geven van de gezamenlijke inzet en de manier waarop banken hun klanten kunnen helpen bij de overgang naar een koolstofarme economie en het beheer van klimaatrisico's. De meest opmerkelijke toezeggingen en initiatieven worden hieronder beschreven:

Klimaattoezeggingen en -initiatieven waaraan nederlandse banken deelnemen

Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)

In april 2015 vroeg de G20 de Raad voor Financiële Stabiliteit (FSB) om klimaatrisico's in overweging nemen. De FSB stelde vast dat er betere informatie nodig is om goed gefundeerde beslissingen te kunnen nemen over beleggingen, kredietverlening en verzekeringen en voor een beter inzicht in de klimaatgerelateerde risico's. Daartoe werd de TCFD ingesteld. Sindsdien heeft de TCFD [aanbevelingen](#) opgesteld voor klimaatgerelateerde financiële rapportage inzake klimaatimpact, waaronder klimaatbeheersing en -strategie, risicobeheer en meetgegevens en doelstellingen.

Science Based Targets initiative (SBTi)

SBTi is een wereldwijd initiatief om financiële instellingen en andere ondernemingen te ondersteunen bij het vaststellen van wetenschappelijk onderbouwde emissiedoelstellingen om hun klimaatimpact te verminderen. Voor de financiële sector omvat dit onder meer de ontwikkeling van methoden voor het bepalen van streefdoelen voor hun beleggings- en kredietportefeuilles. [Vijfenvestig financiële instellingen](#) hebben zich er (tot nu toe) publiekelijk toe verbonden wetenschappelijk onderbouwde emissiedoelen vast te stellen. SBTi is een samenwerking tussen CDP, het World Resources Institute, het Wereld Natuur Fonds en het Global Compact van de Verenigde Naties.

Commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord

Financiële instellingen in Nederland hebben zich gezamenlijk gecommitteerd aan het Klimaatakkoord om een bijdrage te leveren aan de ambitie van de Nederlandse regering om de uitstoot van broeikasgassen (CO₂) in 2030 met 49% en in 2050 met 95% te verminderen (t.o.v. 1990). De ondertekenende partijen worden geacht de impact van hun leningen en beleggingen op klimaatverandering te meten en daarover extern verslag uit te brengen, en hun eigen actieplan inzake klimaatverandering te ontwikkelen. Daarnaast worden de ondertekenaars aangemoedigd structurele belemmeringen bij financiering aan te geven om problemen samen op te kunnen lossen.

EU-taxonomie

De Europese Commissie heeft een actieplan vastgesteld voor de financiering van duurzame groei om de kloof tussen de klimaatsector en de financiële sector te overbruggen. Een van de voornaamste uitdagingen die de Commissie noemt is het ontbreken van een gemeenschappelijke definitie van 'duurzaam beleggen'. De Commissie wil dit aanpakken door de oprichting van een EU-classificatiesysteem voor alle economische activiteiten om te bepalen wat wel en niet als duurzame activiteit geldt. Het eindproduct is een duidelijk en gedetailleerd Europees classificatiesysteem ('taxonomie') voor duurzame activiteiten waarin gemeenschappelijke normen en een gemeenschappelijke opvatting van dit begrip zijn vastgelegd.

Beginselen voor verantwoord bankieren

Meer dan 100 banken in 49 landen, die tezamen ruim \$ 47 biljoen vertegenwoordigen, hebben de beginselen voor verantwoord bankieren ondertekend. De beginselen vormen het kader voor een duurzame banksector. Ondertekenaars verbinden zich ertoe informatie op het gebied van milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur (ESG) te meten en bekend te maken op basis van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) en het Akkoord van Parijs. Banken moeten binnen 18 maanden na ondertekening hun initiële zelfevaluatie publiceren, gevolgd door jaarlijkse zelfevaluaties. Bovendien zijn ondertekenaars verplicht om de benodigde maatregelen op het gebied van impactanalyse, het bepalen en implementeren van streefdoelen en verantwoordingsplicht binnen vier jaar volledig te implementeren.

2 Meet- en rapportagemethoden

● ● Ontwikkeling meet- en rapportagemethoden

Er bestaat in de banksector brede overeenstemming over de taak van banken om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van de klimaatdoelen in het Akkoord van Parijs door hun klanten te ondersteunen hun uitstoot van broeikasgassen (BKG) te verminderen. Er zijn verschillende methoden voor het meten en rapporteren van de klimaatimpact van de ondernemingen en projecten die een bank financiert. Banken hebben een eigen assetmix, vervullen uiteenlopende rollen in de samenleving en zijn actief in allerlei sectoren, variërend van particuliere woningen tot grootschalige internationale projecten. Daarom kunnen verschillende meet- en rapportagemethoden voor klimaatimpact van belang zijn en in meer of mindere mate geschikt zijn voor verschillende banken.

Tot nu toe is geen enkele methodologie ideaal of zelfs maar voldoende. Verschillende methoden kunnen elkaar aanvullen.

De ontwikkeling van meet- en rapportagemethoden voor de klimaatimpact van banken staat nog in de kinderschoenen. Die diversiteit hierin en de mogelijke valkuilen worden door zowel banken zelf als door belanghebbenden als het ministerie van Financiën onderkend, en naar verwachting zal dat in de nabije toekomst niet veranderen. Er zijn meerdere wegen die naar Parijs leiden. Tot nu toe is geen enkele aanpak ideaal – of zelfs maar voldoende – gebleken; meerdere methoden zijn dus nodig. Op deze manier kunnen we ook van elkaar leren, beste praktijken delen en een reeks methoden ontwikkelen voor een effectieve aanpak van klimaatverandering.

● ● Meest gebruikte meet- en rapportagemethoden

Zoals vermeld in de vorige paragraaf zijn er verschillende meet- en rapportagemethoden in ontwikkeling. Twee methoden komen echter vaak aan bod in Nederland en staan daarom centraal in dit document. Het betreft de PCAF-methodologie voor de CO₂-impact berekening van beheerd vermogen en de PACTA-methodologie die zich richt op noodzakelijke technologische verschuivingen. Nederlandse banken hebben de afgelopen jaren veel werk verzet om deze twee rekenmethoden te ontwikkelen, en dat is een voortdurende inspanning.

1 Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)

Het Partnership for Carbon Accounting Financials is een Nederlands initiatief vanuit de sector voor het harmoniseren van de manier waarop financiële instellingen de CO₂-uitstoot als gevolg van hun leningen en beleggingen bepalen en presenteren. Op basis van een reeks overkoepelende waarderingsregels wordt de directe en indirecte uitstoot (scope 1, 2 en 3, indien beschikbaar en relevant)¹ van de klant toegeschreven aan een bank, wat resulteert in een totale uitstoot voor scope 3, ofwel de 'gefinancierde uitstoot' van de instelling. De PCAF-leden hebben momenteel voor negen beleggingscategorieën methoden ontwikkeld en geharmoniseerd (zie onderstaande tabel).

2 Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA) voor zakelijke kredietverlening

PACTA is een op technologie gerichte methodologie ontwikkeld door [2° Investing Initiative](#) (2Dii), een internationaal initiatief vanuit de financiële sector om benchmarking, inclusief streefdoelen, mogelijk te maken, alsook rapportage over de technologische verschuiving die in bepaalde sectoren nodig is om de mondiale opwarming af te remmen². Voor elke sector worden nu gedetailleerde technologische routekaarten ontwikkeld door onafhankelijke organisaties als het Internationaal Energieagentschap, binnen overkoepelende kaders zoals de Poseidon Principles. Deze routekaarten dienen als benchmark om de klimaat-impact van afzonderlijke ondernemingen en de zakelijke kredietportefeuille van een bank aan zo'n onderneming vast te stellen. Een IT-tool vergelijkt de benchmark met de technologie die een kredietnemer momenteel gebruikt of van plan is in de toekomst te gebruiken. Inmiddels heeft PACTA voor zeven sectoren technologische routekaarten vastgesteld.

Door voor een sectorgewijze benadering te kiezen, kunnen banken verschillende methoden gebruiken, zoals PCAF en PACTA. Deze twee methoden kunnen complementair worden gebruikt.

In onderstaande tabellen worden de dekking, de meetgegevens en de voor- en nadelen van zowel PCAF als PACTA toegelicht. Voor elke methode worden de voornaamste aspecten samengevat. Op die manier kunnen banken bepalen hoe zij de methoden gebruiken, afzonderlijk of complementair, afhankelijk van hun respectieve producten en klantenportefeuilles.

¹ **Scope 1 BKG-emissies** – alle directe emissies van de activiteiten van een organisatie of die onder hun controle staat, inclusief brandstofverbranding op locatie zoals gasketels, vlootvoertuigen en airconditioninglekken. **Scope 2 BKG-emissies** – indirecte emissies van elektriciteit gekocht en gebruikt door een organisatie. Emissies worden gecreëerd tijdens de productie van energie en uiteindelijk gebruikt door de organisatie. **Scope 3 – alle andere indirecte BKG-emissies** van activiteiten van de organisatie, afkomstig van bronnen die zij niet bezitten of beheren. Dit omvat emissies in verband met zakenreizen, inkoop, afval en water.

² Voor meer informatie biedt de 'Terra Toolbox' een overzicht van de methodologieën en meetgegevens die gebruikt zijn om de streefdoelen voor elke sector vast te stellen (in de bijlage wordt naar het rapport verwezen).

Globale beschrijving

PCAF is een tool waarmee een bank de CO₂-uitstoot in scope 3, categorie 15 (beleggingen) kan bepalen en presenteren. De methodologie is gebaseerd op een reeks overkoepelende waarderingsregels om de directe en indirecte uitstoot (scope 1, 2 en 3, indien beschikbaar/relevant)¹ van klanten te meten die wordt toegeschreven aan de financiële instelling.

Dekking

PCAF richt zich op beleggingscategorieën in de portefeuille van de bank.

Op dit moment worden gedekt:

- 1 Staatsobligaties
- 2 Beursgenoteerde aandelen
- 3 Projectfinanciering
- 4 Hypotheken
- 5 Commercieel vastgoed
- 6 Bedrijfsobligaties
- 7 Bedrijfskredieten/MKB-leningen
- 8 Indirecte beleggingen
- 9 Leningen voor motorvoertuigen

Meetgegevens

Methodologie voor het meten van CO₂-uitstoot waarin de absolute en/of relatieve uitstoot van broeikasgassen wordt geschat, dat wil zeggen de 'emissie-intensiteit' van de (leningen)portefeuille (CO₂-uitstoot per miljoen uitstaand/geïnvesteed vermogen).

Highlights

- Geschikt om de CO₂-voetafdruk van beleggingscategorieën te meten.
- Afzonderlijke meetgegevens die kunnen worden geaggregeerd; links naar aan uitstoot gekoppelde benaderingen binnen SBTi.
- Een nauwkeurige meting van de CO₂-voetafdruk kan de CO₂-uitstoot over de hele linie reduceren en kan oplossingen bieden waar deze het meest efficiënt zijn. Ook is het mogelijk geleidelijk bij te sturen in alle sectoren in plaats van uit een bepaalde sector te stappen, wat een verstoring effect heeft.
- Inzicht in de CO₂-voetafdruk van afzonderlijke gebruikers stimuleert koolstofarme technologieën en innovatie, omdat het ondernemingen met een hoge CO₂-voetafdruk onder druk zet om te acteren.

Uitdagingen

- De voornaamste uitdaging zijn de vele ontbrekende gegevens met betrekking tot de CO₂-voetafdruk van afzonderlijke ondernemingen. Daarom werken de huidige rekenmethoden met sectorgemiddelden. Er zijn nog geen internationale normen vastgesteld om de CO₂-voetafdruk op individueel bedrijfsniveau te meten.
- Bijsturing op alle sectoren is daarom nog niet mogelijk; gegevens zijn nu grotendeels gebaseerd op sectorgemiddelden en hebben geen prognostische waarde.

Globale beschrijving

PACTA is een instrument voor benchmarking en rapportage waarmee ook streefdoelen kunnen worden bepaald. De methodologie kijkt naar de technologische verschuiving die binnen bepaalde sectoren nodig is om de mondiale opwarming af te remmen, en zet dit af tegen de technologie die klanten daadwerkelijk gebruiken – of van plan zijn in de toekomst te gebruiken.

Dekking

PACTA richt zich op sectoren in de portefeuille van de bank binnen de beleggingscategorieën beursgenoteerde aandelen en bedrijfsleningen/-obligaties.

Op dit moment worden gedekt:

1. Fossiele brandstoffen; olie & gas, kolen
2. Hernieuwbare energiebronnen en conventionele stroomvoorziening
3. Auto-industrie
4. Scheepvaart
5. Luchtvaart
6. Staal
7. Cement

Meetgegevens

Technologische benadering die voor elke sector de meest relevante meetwaarde toepast: economische activiteit/technologische gegevens of koolstofintensiteit per productie-eenheid (niet zijnde absolute emissies). De huidige en toekomstige blootstelling van economische activiteit/technologische gegevens wordt vergeleken met klimaatscenario's zoals het scenario 'ruim onder 2°C'.

Highlights

- Prognostische waarde (toekomstgericht); stimuleert technologische veranderingen in belangrijke klimaatgevoelige sectoren die een koolstofarme toekomst ondersteunen.
- Afgestemd op de behoeften van elke sector.
- Maakt gebruik van nauwkeurige gegevens uit wereldwijde databases voor activa op zowel sector- als klantniveau.
- Zolang nauwkeurige gegevens over de CO₂-voetafdruk op klantniveau en een duidelijke koolstofprijs ontbreken, is deze methode de snelste manier om met klanten in gesprek te gaan over de bestrijding van klimaatverandering.
- Gemakkelijk te communiceren, omdat ondernemingen technologie momenteel beter kunnen vatten dan CO₂-voetafdruk.

Uitdagingen

- Dekt alleen de sectoren die wereldwijd ongeveer 75% van de directe uitstoot vertegenwoordigen.
 - Voor sommige koolstofintensieve sectoren zijn relevante meetgegevens nog in ontwikkeling.

- Door niet naar de koolstofvoetafdruk van alle ondernemingen te kijken, worden mogelijk ondernemingen met een grote bijdrage aan koolstofemissies buiten beschouwing gelaten.
- Zit nog in de pilotfase; opschaalfase nog niet bereikt en daarom nog niet volledig toegankelijk.
- Vergt mogelijk nog handmatige inspanningen om klanten of door de bank gefinancierde fysieke activa aan externe databases te koppelen.

De PCAF- en PACTA-methoden richten zich op verschillende aspecten van de portefeuille van een bank en gebruiken verschillende metrische maatstaven. Het is aan de individuele banken om te beslissen of, in hoeverre en waar een methode het beste kan worden ingezet. De werkgroepen van deze methoden delen actief kennis en ervaring met elkaar en met andere (internationale) belanghebbenden, zodat de methoden verder ontwikkeld kunnen worden en om te beoordelen hoe ze elkaar kunnen aanvullen en versterken, voor zover van toepassing.

Klimaatverandering heeft invloed op banken en op de financiële sector als geheel. PCAF en PACTA kijken met name naar de bijdrage van de klanten van een bank aan klimaatverandering. Beide methoden zijn niet ontwikkeld met het doel om klimaatgerelateerde risico's aan te pakken. Banken worden zich steeds beter bewust van deze risico's en er worden middelen ontwikkeld om de klimaatrisico's vast te stellen, te meten en aan te pakken. Niettemin bevinden die risicobeoordelingsinstrumenten en -methoden zich net als de meeste klimaatgegevens nog in het beginstadium van ontwikkeling. Hierin wordt een voortrekkersrol gespeeld door de UNEP FI TCFD werkgroep (financiële taskforce binnen het VN-Milieuprogramma). In 2017 hebben zestien (inmiddels 36) internationale banken hun krachten gebundeld om een methodologie te ontwikkelen voor het meten van zowel risico's en kansen in verband met transitie- en fysieke klimaatfactoren. Dit initiatief wordt gecoördineerd door de UNEP FI. Om in de toekomst weloverwogen beslissingen te kunnen nemen, moeten banken voldoende uitgerust zijn om klimaatgerelateerde risico's af te wegen.

3 Samen de toekomst tegemoet

● ● Met gezamenlijke inzet komen we verder

De afgelopen drie jaar zijn steeds meer banken gaan rapporteren over klimaatverandering. Veel banken steken aanzienlijke aandacht en inspanningen in het meten van en rapporteren over klimaatimpact, en veel beleggers zien de resultaten van dat werk in de vorm van een betere beschikbaarheid en kwaliteit van rapportages.

Steeds meer banken rapporteren over klimaatverandering en hun aandeel is hoger dan het gemiddelde over alle ondernemingen.

Toch moet het tempo verder worden opgevoerd. De huidige rapportage blijft ver achter bij het niveau dat de markten nodig hebben om investeringen naar duurzame en robuuste oplossingen en bedrijfsmodellen te kanaliseren. Er is nog veel analytisch werk nodig om banken uit te rusten met de juiste instrumenten en methoden om klimaatrisico's in het financiële systeem te identificeren, te kwantificeren en te beperken en om banken in staat te stellen bij te dragen aan het afremmen van de klimaatverandering. Banken kunnen dit niet alleen. Samenwerking tussen banken is essentieel, net als een effectievere samenwerking tussen banken, beleidsmakers, de academische wereld en andere belanghebbenden. Banken zijn op zoek naar vormen van samenwerking met al deze belanghebbenden voor de ontwikkeling van:

- Routekaarten voor de sector op basis van duidelijke gezamenlijke streefdoelen (op nationaal niveau) in de strijd tegen klimaatverandering;
- Robuustere data over de energie-efficiëntie (of zelfs het daadwerkelijk energieverbruik) van vastgoed;
- Een effectieve koolstofprijs om de groei en geloofwaardigheid van koolstofmarkten te verbeteren;
- Een consistente en internationale norm voor het meten van de CO₂-voetafdruk op bedrijfsniveau.

Zoals eerder opgemerkt is tot nu toe geen enkele meet- en rapportagemethode voor klimaatimpact ideaal of zelfs maar voldoende. We moeten ons daarom gezamenlijk inzetten voor het aanscherpen van de bestaande methoden.

Effectieve samenwerking tussen banken, beleidsmakers, de academische wereld en andere belanghebbenden is essentieel om meet- en rapportagemethoden aan te scherpen bij de aanpak van klimaatverandering.

● ● Hoe kunnen banken zich aansluiten en een begin maken?

Anno 2019 zet een behoorlijk aantal banken zich actief in voor verschillende klimaat-initiatieven en voor de beheersing van en verslaglegging over hun klimaatimpact. Wat kan een bank doen die ook proactief en constructief actie tegen klimaatverandering wil ondernemen? Welke stappen kan/moet zij eerst nemen?

Hieronder staat een praktische routekaart voor het opstarten van klimaatbeheersing en -rapportage:

- 1 Neem de aanbevelingen van TCFD als uitgangspunt;
- 2 Zet binnen uw bank een effectieve klimaat-governance op, op bestuursniveau;
- 3 Bepaal de juiste meetmethoden om uw klimaatimpact te analyseren (op basis van uw respectieve product- en klantenportefeuille);
- 4 Ontwikkel processen om uw klimaatimpact te beheersen, inclusief het stellen van (wetenschappelijk onderbouwde) doelen en een actieplan;
- 5 Breng extern verslag uit over de klimaatimpact van uw leningen en beleggingen.

Zoals in de inleiding vermeld is dit document bedoeld als een levend document; het wordt dan ook jaarlijks bijgewerkt, of tussentijds in het geval van nieuwe ontwikkelingen die om aandacht vragen. De NVB gaat graag met belanghebbende partijen in gesprek om de inhoud toe te lichten.

Bronnen die in dit document zijn gebruikt:

- [2° Investing Initiative](#)
- [Beginselen voor verantwoord bankieren](#)
- [Commitment van de financiële sector](#)
- [EU-taxonomie](#)
- [Paris Agreement Capital Transition Assessment](#)
- [PCAF – Partnership for Carbon Accounting Financials](#)
- [Science Based Targets initiative](#)
- [Task Force on Climate-related Financial Disclosures](#)
- [Voortgangsverslag Terra 2019 \(inclusief 'Terra Toolbox'\)](#)

Contactinformatie

- Bas Metz, Sustainability-adviseur, metz@nvb.nl
- Maryse Hazelzet, Sustainability-adviseur, hazelzet@nvb.nl

© Oktober 2019
Nederlandse Vereniging van Banken
Gustav Mahlerplein 29-35
1082 MS Amsterdam
020 550 28 88
www.nvb.nl